

Innspill fra Juristforbundets Tech Forum til Datatilsynets regulatoriske sandkasser for utvikling av ansvarlig kunstig intelligens

Regulatoriske sandkasser brukes som "verktøy" på områder som preges av høy utviklingstakt, og hvor tradisjonelle lovgivningsmekanismer ofte oppleves som hinder for innovasjon og utvikling. Her får utvalgte virksomheter mulighet til å teste innovative produkter, tjenester, forretningsmodeller og leveringsmekanismer uten å umiddelbart pådra seg alle normale regulatoriske konsekvenser av å delta i den aktuelle aktiviteten.

Formålet er å fremme ansvarlig innovasjon innenfor hensiktsmessige rammebetingelser. Markedsaktørene får anledning til bedre forståelse for regelverkets påvirkning på forretningsmodeller, produkter og tjenester. Samtidig får lovgiver og myndigheter økt forståelse for nye teknologiske løsninger og grunnlag for hvordan rammeverket kan utvikles for å ivareta de involverte interessene på best mulig måte.

Den foreliggende sandkassen vil kunne bidra til å øke kunnskapen om, og gi innsikt i, nye og innovative løsninger basert på kunstig intelligens, samt gjøre det lettere å identifisere potensielle risikoer som må håndteres på et tidlig stadium.

Juristforbundets Tech Forum er en ekspertgruppe oppnevnt av Hovedstyret i Juristforbundet. Forumet skal følge den teknologiske utviklingen, med fokus på digitalisering og kunstig intelligens, og vurdere dens konsekvenser for samfunnet, juristprofesjonen, juristutdanningen og fremtidens juridiske arbeidsoppgaver. Vi viser til Datatilsynets innspillsmøte 29. oktober. Nedenfor er Tech Forums skriftlige innspill til de spørsmål som Datatilsynet ba om innspill på i denne forbindelsen.

Hvilke type tematikk ønsker dere at sandkassen belyser?

- Det er viktig med avklaringer vedrørende adgangen til og forutsetninger for å benytte særlige kategorier opplysninger i prosjekter som med maskinlæring (ML) og kunstig intelligens (KI).
- Arbeidet bør belyse praktiske og prinsipielle spørsmål rundt vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) i ulike steg i utviklingen av KI (innhenting av data, innsikt, utvikling, testing, prodsetting) og typiske risikoscenarier som virksomheter må ta stilling til i prosessen.
- Praktiske og prinsipielle problemstillinger rundt åpenhet, forklarbarhet og rettferdighet i utvikling og anvendelse av KI bør belyses og eksemplifiseres med utgangspunkt i erfaringer fra de prosjekter som er valgt ut til sandkassen.

- Mulighetsrommet for bruk av KI for å forbedre datakvaliteten i offentlige registre bør utforskes; god datakvalitet er en av flere forutsetning for korrekte og nyttige resultater ved bruk/utvikling av KI-løsninger.

Har dere innspill til organiseringen av sandkassen? Hvordan kan vi organisere utvelgelse av prosjekter og gjennomføring av disse på mest mulig effektiv og produktiv måte?

- Det er viktig at sandkassen ikke bidrar til utilsiktede forskyvinger i bakenforliggende interesseavveininger. Datatilsynets arbeid må derfor omfatte vurderinger om hvordan tilsiktede interessebalanser eventuelt påvirkes av aktivitetene i sandkassen. Ethvert endringsforslag bør redegjøre ikke bare for hvorfor endringen ønskes, men også klargjøre om forslaget har som effekt eller formål å endre den opprinnelige interessebalansen eller kun å endre utformingen for å bedre representere denne. I tilfelle endringen også medfører en endring i interessebalansen må dette forhold synliggjøres og løftes frem som en del av diskusjonen.
- Det er viktig at sandkassen gjenspeiler den sektorovergripende karakter som digitaliseringen har, herunder de rammebetingelser som ulike type virksomheter som driver innovasjon med KI opererer under: offentlige så vel som private/kommerielle virksomheter, samt prosjekter i skjæringspunktet mellom disse (f. eks. deling av data fra/til offentlig og privat sektor).
- Gjennomføringen av prosjektene i sandkassen, og de problemstillinger som omfattes, bør være så transparent som mulig. Det er viktig med informasjon til offentligheten underveis, både når det gjelder det som er innenfor eksisterende rammer, men også det som faller utenfor, slik at andre aktører løpende kan tilpasse seg den læring som kommer ut av aktivitetene i sandkassen.
- Datatilsynet bør på en lett forståelig måte og løpende offentliggjøre status, erfaringer og konklusjoner fra sandkassens prosjekter.
- Viktig at Datatilsynet i mest mulig grad motvirker enhver konkurransevridende effekt som utvelgelsen og deltakelsen i sandkassen kan ha i berørte markeder.

Hva slags type resultat eller produkt fra sandkassen er nyttig for dere

Tech Forum vil fremholde følgende punkter som særlig viktige for at sandkassen skal være til mest mulig nytte for samfunnsdigitaliseringen, herunder fremme ansvarlig innovasjon innenfor hensiktsmessige rammebetingelser:

- Løpende transparens og offentliggjøring om deltakelse, problemstillinger, erfaringer, resultater og konklusjoner.
- Så snart som mulig identifisere potensielle risikoområder og problemstillinger som grunnlag for utarbeidelse av veiledningsmateriale og avklaringer vedrørende hvordan regelverket skal brukes.
- Identifisere om mulig behovet for å utvikle ytterligere regulatoriske sandkasser på ulike områder.
- Vær mest mulig konkret i kommunikasjon av innsikt og kunnskap som sandkassa genererer. Verktøy, best praksis, eksempler, Q&A, oppskrifter på hensiktsmessige fremgangsmåter å gjennomføre vurderinger eller avklaringer på (eks hvordan sørge for at man bygger inn personvern i smidige prosjekter særdeles nyttig for virksomhetene).
- Det er mange virksomheter som oppfatter personvernregelverket som mer restriktivt enn det det egentlig er. Samtidig er det mange enkeltindivider som er skeptiske til bruk

av ny teknologi og deling av persondata pga. usikkerhet om rammebetingelser og rettigheter i denne sammenhengen. Datatilsynet bør løpende bruke erfaringene fra sandkassen til å oppdatere informasjon til markedsaktører og borgere for å øke kunnskapen om og tilliten til "godkjente" løsninger og hvordan persondatareguleringen virker og kan brukes.

På vegne av JF Tech Forum

Med vennlig hilsen,

Dana Jaedicke

Nestleder